

► Fesztivál Színház, az elkészült padló

SZÍNPADPADLÓ

Színpadpadlócserek a Müpában

A tavalyi és az idei nyári leállási időszak a Müpa színpadtechnikai életében igen meghatározó volt, mivel mindkét állandó színpaddal rendelkező teremben – a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben és a Fesztivál Színházban – is megtörtént az első színpadpadlócsere.

Érdeemesnek tartom mindkét cserét részletesebben ismertetni, mivel két különböző színpadburkolatról és lerakási technológiáról van szó.

Mindkét cserét Schmidt János szakértő felügyelte, de nem azonos minőségében. A hangversenyteremet mint állandó, a Müpával szerződésben álló színpadtechnikai szakértőnk

szemrevételezte, illetve javaslataival segítette a munkát, míg a színházban a tulajdonos Trigránit ZRt. részéről lett felkérve művezetésre.

A hangversenyterem padlócsereje esetében az épület tervezője, Zoboki Gábor felügyelte a tervezést, majd a kivitelezést, mivel a terem különleges burkolata nemcsak látványban, hanem akusztikai szempontból is fontos szerepet tölt be a Müpa életében.

A hangversenyterem eredeti parkettaburkolatát, ugyanúgy parkettára kellett cserélni, a már említett esztétikai és akusztikai okok miatt, ettől eltérni nem lehetett. Engedményt annyiban sikerült elérni a tervezőnél, hogy az ere-

detileg chilei cseresznyéből készült, lakkozott felületű parkettát egy keményebb, sötétebb tónusú fára cseréltük, a lakkozott felület helyett olajos kezelést kapott a fa. Ezek a kívánságok a scenikai igazgatóság részéről merültek föl, amit a tízéves üzemeltetési tapasztalat alapján javasoltunk. Az eredeti cseresznyefa túl puhának bizonyult, a napi erőltetett igénybevétel nehezen viselte, könnyen karistolódott a lakkozás ellenére is. A lakkozással is sok problémánk akadt, mivel a folyamatos emelvénymozgatást és az évek alatt megszaporodott félig szcenírozott előadások díszletigényeit a lakk nehezen viselte, az évenkénti egyszeri lakkozás nem volt elegendő, a terem leterheltsége azonban az évad közbeni karbantartást nem tette lehetővé.

Tíz év után megérett a pillanat a cserére. Miután sikerült első körben megegyezni a parketta anyagát és felületkezelését illetően, a következő döntést a lerakás módjában kellett meghozni. Eredetileg dupla vastagságúra ragasztott svéd típusú parketta volt oldalirányú csavarozással rögzítve a vasbeton szerkezetre fektetett dübellel rögzített párnafákra. A kivitelező javaslatára ezt a következőképp szerettük volna módosítani: az első réteg a párnafán egy

Közreműködők:

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Tervező: Zoboki Gábor építész

Színpadtechnikai szakértő: Schmidt János – a MÜPA megbízásából

Akusztikai szakértő: Borsiné Arató Éva – Arató Akusztikai Kft.

Akusztikai és rezgésmérés: Augusztinovicz Fülöp – Budapesti Műszaki Egyetem

Kivitelező: Gyefa Kft. – Gyomaendrőd

Fesztivál Színház

Színpadtechnikai szakértő: Schmidt János – a Trigránit ZRt. megbízásából

Kivitelező: Gyefa Kft. – Gyomaendrőd

► A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem padlóbontása, középen a zongoralift, előtt az I-es bővítménnyel, ami lehet színpad, nézőtér vagy zenekari árok

► Hangversenyterem, padlóbontás, a párnafarendszer és a padlócsapda a rejtett csövezéssel

a korábbival, csupán a színe változott, a keményebb, ezáltal sötétebb parketta miatt, aminek a színe még az olajozás hatására is egy árnyalattal sötétebb lett.

Külön kihívást jelentett a mozgó színpadi elemek – a zenekari árok elemei és a kóruspódium-emelő – függőleges látszó részeinek burkolása. A tervező ragasztkodott hozzá, hogy a mozgó függőleges elemek is parkettával legye- →

réteglemez-réteg, majd erre szimpla vastagságú svéd típusú parketta került volna flexibilis ragasztással. Az újfajta kivitelezésre az évek alatt tapasztaltak adtak okot. Előfordult a párnafákra csavarozott parketták esetében, hogy a találkozásoknál nem került alájuk párnafa. Ezekon a helyeken a parketták nyikorogtak, elmozdultak. Mindezt szerettük volna kiküszöbölni, a fele vastagságú parketta ráadásaként anyagilag is jóval kedvezőbbnek bizonyult. Miután javaslatainkat, kéréseinket tolmácsoltuk az építész és a tulajdonos felé, arra jutottunk, hogy ez a kivitelezés, mivel eltér az eredetitől, csak abban az esetben valósítható meg, ha ezt megelőzi egy akusztikai tervezés, felmérés, hiszen a terem legfontosabb tényezője az akusztika, amit bárminemű beavatkozás megváltoztathat.

A felkért akusztikus előzetesen nem látta problémásnak az új típusú kivitelezést, de mindenképpen akusztikai mérést javasolt a meglévő a színpadpadlóval és a tervezett színpadpadló egy hasonló körülmények között megépített darabjával. A felmérés igazolta, hogy a padló akusztikája érdemben nem módosul, tehát a kivitelezés elkezdhető. A cserét követően is megisméltük a mérést, ami szintén eredményes volt, semmi nem változott negatív irányba, sőt, bizonyos értékek jobbak lettek, mint előtte. Ezt a tényt több, rendszeresen visszatérő művész is megerősítette.

A bontás során kiderült, hogy több párnafa rögzítése is meglazult az évek alatt, ezért lényegében – a további lazulását is megelőzve – az összes párnafarögzítés megerősítésre került. Ezek után következett a réteglemez felcsavarozása, majd a parketta felragasztása. A parkettafektetés mintázata megegyezett az eredetivel, tehát vizuálisan a színpad azonos

► Hangversenyterem, réteglemez fektetése a megerősített párnafarendszerre, háttérben a kóruspódium-emelővel

► Hangversenyterem, parkettaragasztás

► Hangversenyterem, párnafa-megerősítés

► Hangversenyterem, mellvédburkolat parkettából

► Hangversenyterem, mellvédburkolat szerkezeti kialakítása

→ nek burkolva. Mivel eredetileg sima dekorlemez burkolat volt a felületeken, méretezésbeli problémák is felléptek az új tervezés miatt, de a vállalkozó sikeresen megoldotta azokat. Ugyancsak nehézséget jelentett az élek lezárása, ennek a megoldása is hosszas egyeztetés eredményeként született meg. A tervező ragaszkodott volna a vastag élzáróhoz, de végül sikerült meggyőzni, hogy jobban járunk a vékonyabb élzáró lécekkel, mert ezek pótlása, cseréje egy sérülésnél lényegesen egyszerűbb és gazdaságosabb megoldás.

Összességében elmondható, hogy egy sikeres padlócsere esetén a hangversenyterem, amely remélhetőleg legalább ugyanolyan hosszú ideig szolgálja majd a termet, mint az eredeti parketta tette. A napi használat során negatívum nem tapasztalható, az állagmegóvás érdekében évente kétszer elvégeztetjük a parketta oldószeres tisztítását, polírozását, majd az azt követő olajozását. Ezzel a fa felületének állapota megőrizhető, a kisebb karcok eltüntethetők. Terveink szerint csiszolásra csak a legvégső esetben kerülne sor, belátható időn belül ezt nem tervezzük.

A színházterem padlózata is csereérett lett, ezt az idei nyáron sikerült megvalósítani, rekordidő alatt, mivel a tervezett két hónapos leállási időszak különböző okok miatt hat hétre szűkült. Ez alatt a hat hét alatt kellett a teljes padlót az oldalszínpadokkal együtt kicserélni, ami nem kis kihívás elé állította a kivitelezést elnyert vállalkozót és egyben a Müpa csapatának az üzemeltetéssel és karbantartással foglalkozó részét is, hiszen minden egyéb tervezett karbantartást ennek a munkának kellett alárendelni.

Az előkészületek már az év elején elkezdődtek a pályázatásokkal, hogy minél előbb ki lehessen választani a kivitelezőt, leszerződni vele, és ezzel együtt a megfelelő faanyag beszerzése is elkezdődhessen, hiszen összességében több mint 680 négyzetméternyi faanyagra volt szükség. Ez az anyag nem lehetett más, mint minőség, a felkért szakértő által meghatározott borovi fenyő. Ennek oka a Fesztivál Színház eredeti tervezése. A terem funkcióját tekintve táncszínház, ahova egy speciális, rugalmas padozat került beépítésre – dupla

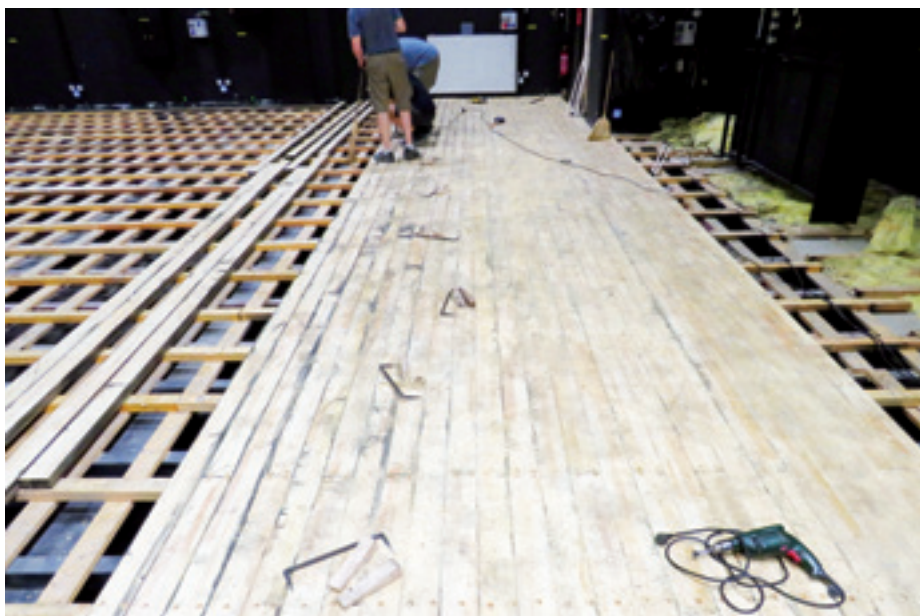
párnafarendszer 90 fokkal elfordítva, borovifenyő-burkolattal –, amitől, a hangversenyteremhez hasonlóan, szintén nem lehet eltérni, az eredetivel megegyezően kellett a cserét végrehajtani. Ez alól kivételt képezhetett a raktárként is használt, vasfüggönnyel határolt, 210 négyzetméteres oldalszínpad, ahol a párnafára

csúszásmentes, rétegeltlemez-teherautóplató került alátét-szintkiegyenlítővel.

A színházteremnél, mivel az eredeti kivitelezési technológiától a főszínpadnál nem térünk el, nem volt szükség sem az építés, sem akusztikus bevonására, így elég volt egy kiviteli leírást és tervet készítenünk a kivitelezővel jóváha-

► Fesztivál Színház, főszínpadi padló bontás

► Fesztivál Színház, főszínpadi padló lerakása a kettős párnafarendszerrel

► Fesztivál Színház, a színpad a karzatokról a készülő utcasülyedőkkel

► Fesztivál Színház, főszínpadi padlólerakás

► Fesztivál Színház, a kész főszínpaddal és a még régi burkolatos utcasülyedők

gyásra. A faanyag, mivel sikerült időben megrendelni és legyártatni, már egy jó hónappal a munkálatok megkezdése előtt beszállításra került az oldalszínpadra, hogy akklimatizálódni tudjon.

A padló felbontása után itt is voltak párnafap problémák, helyenként elég volt csak javítani,

de volt, ahol cserélni is kellett. A párazáró fóliát teljes egészében cseréltük, ahogy a közetgyapot szigetelés is helyenként pótlásra szorult.

A padozat anyaga csomómentes, álló évgyűrűs, északi származású borovi fenyő 115 mm szélességben, rétegtelmelez-idegencsappal.

Színháztechnikai előírásoknak megfelelően szerelve, felületkezelve, Schmidt János folyamatos személyes részvétele mellett. Az élek keményfa lécekkel lettek lezárva, úgy, hogy egy esetleges akadással, sérülésnél csak a lécsérüljön, és ezáltal könnyen javítható és cserélhető a színpad és a sülyedők éle, amelyek a színházteremben a nagyszámú sülyedők és emelők miatt elég gyakori sérülésforrást jelentenek.

A felületkezelés volt az egyetlen sarkalatos pont a kivitelező és a szakértő között, mivel a kivitelező által preferált festék saját előkészítő alapozóval rendelkezik, és ezért a kivitelező a hagyományos lenolajos beeresztéstől szeretett volna eltekinteni, mivel a fedőfesték gyártója sem vállalt garanciát arra, hogy a lenolajos alapozás után a festék megfelelően fog viselkedni a padlón. Kompromisszumos megoldás az lett, hogy amennyiben ez a festék a használat során nem hozza a hozzá fűzött reményeket, úgy a kivitelező garanciálisan felcsiszolja a padlót, és a hagyományos eljárás szerint kezeli a felületet. Eddig még semmilyen rendellenességet nem tapasztaltunk, a fedőfesték tökéletesen teszi a dolgát, igaz, hogy még csak a szezon elején tartunk.

Az oldalszínpadon a teherautó-plató jó vá- →

► Fesztivál Színház, színpadtér a bontott és új anyagokkal, a becsomagolt scenikai fényvetőkkel

► Fesztivál Színház, a kész utcasülyedők a személyi emelők fedeleivel

► Fesztivál Színház, a színpad alulról

lasztásnak tűnik, eddig semmilyen felületi sérülés, benyomódás nem látható rajta, reméljük, hosszú távon is tartós megoldás lesz, sérülés esetén elég egy elemet kicserélni, amit akár házon belül is meg lehet oldani, ezért nem kell külsős vállalkozót megbízni.

A kivitelező mindkét esetben a Gyefa Kft. volt Gyomaendrődről, akik annak idején is gyártották a színpadokat. Árban is ők adták a legjobb ajánlatokat, az éves csiszolásokat is minden

estben velük végeztettük, ezért a kialakult kapcsolatunk is jó a céggel.

A színpadpadló eddig tökéletesen teljesített, már most túl vagyunk több táncszínházi és új cirkuszelőadáson, panaszra sem nekünk, sem a fellépőknek nincs oka, és remélhetőleg ez így is marad az elkövetkezendő években is.

Végezetül hozzá kell tennem a Müpa szerencsés helyzetét, hiszen az épület egy állandó felújítási alappal rendelkezik, köszönhetően az

épület PPP beruházásban történő megvalósulásának, ami biztosítja a hosszú távú tervszerű felújítást és karbantartást, így akár egy padlócsere is évekre előre tervezhető, és nem állítja az intézményt megvalósíthatatlan kihívások elé.

VANKÓ DÁNIEL

főscenikus

Szcenikai Igazgatóság

Müpa Budapest Nonprofit Kft.

SZÍNPADPADLÓ

„Megtisztelő padlók” – ajándékba

► Színpadpadlók emlékébe

„Na, sziasztok, megyek a megtisztelő padlóra” – mondta kislányunk nyolcévesen, mikor a Miskolci Nemzeti Színház *A dzsungel könyve* c. előadásában szerepelhetett. Természetesen a „világot jelentő deszkák” lett volna a helyes kifejezés, csak az nem ugrott be neki hirtelen, így „költött” másikat. Most pedig – majd’ tíz év elteltével – szép emlékként ebből a padlóból kerülhetett egy darabka a polcára.

Tovább folytatódik a Miskolci Nemzeti Színház műszaki felújítása. Tavaly az épület tornyának rekonstrukciójáról és a forgószínpad gépezetének javításáról számoltunk be. Idén nyáron a Nyári Színház életveszélyessé vált tetőszerkezetének elbontása mellett a színpadi padlók cseréje zajlott.

A nagyszínház rekonstrukciójakor s a körülötte kiépített színházi negyed kialakításakor 1996-ban rakták le a padlózatokat. Az általában rövidebb ideig, 5–10 évig „színpadképes” deszkák ilyen hosszú használat után érthető módon mára teljesen szétkorhadtak, szétrepedtek. Az elöregedett deszkákön veszélyessé vált a játék, ezért a tulajdonos, a miskolci önkormányzat a felújítás mellett döntött: 15 millió forintot biztosított az elhasznált színpadi deszkák cseréjére. A nyáron a nagyszínház színpadának előszínpadát és hátsó színpadát, a kamaraszínház teljes színpadát újították fel – ez 361 négyzetmétert jelentett. Jövő nyárra marad

a szerelőcsarnoknak épített, de próbaternemek, kísérleti játszóhelynek is használt Csarnok 249 négyzetméternyi színpadának cseréje. Miskolcon is az általánosan bevált és alkalmazott borovi fenyőből készült a új padlózat, melyet a korábbihoz hasonlóan feketére festettek.

A nyári szünet ellenére a művészek, színházi dolgozók nagy számban tértek be a munkálatok

alatt az intézménybe, hogy emlékként elvigyenek egy-egy darabot a világot jelentő deszkákból. Az évadot indító szeptember eleji színházi ünnepen pedig a nagyközönség is hozzájuthatott egy kis „színházhoz”: aki ekkor váltott bérletet, vagy beült az esti gálára, az hazavihetett egy padlódarabot, melyre a teátrum logóját bélyegezték rá.

M. G.

► Sokféleképpen „alakítható” előszínpad (jelenet a *Csipike*, az *óriástörpe* c. előadásból)

FOTÓK: DOROS KLÁRA

A színpadpadló iránti nagy érdeklődésre való tekintettel Jászai Mari híres színésznő egykori mondását idézzük fel:

Jászai Mari

A nagy tragika egyszer vidéken vendégszerepelt.

A próbán rosszkedvűnek mutatkozott, és többször rászólt valamelyik ügyetlen kollégájára.

Egyiktől zordonan kérdezte:

– Maga miért ment színésznek?

– Hajlamos érzek a világot jelentő deszkák iránt – felelte a színész ijedten.

A tragika rákiáltott:

– Akkor miért nem lett inkább asztalos?

Az Est Hármaskönyve, 1933